

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Ястребова Юрія Юрійовича
«Аналітичне забезпечення ефективного розміщення фінансових ресурсів

№ 25
Від "12" листопада 2018 р

сільськогосподарських підприємств», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Актуальність обраної теми дослідження. Сьогодні господарюючі суб'єкти повинні швидко пристосовуватися до постійних змін оточуючого середовища, передусім, впливу процесів інтернаціоналізації вітчизняної економіки до світової економічної системи. В умовах посилення конкурентного тиску з боку зарубіжних підприємств, найважливішого значення набуває питання ефективного використання усіх наявних ресурсів, передусім, фінансових. Ефективність розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств в умовах економічної глобалізації зумовлюється не лише внутрішніми, а й зовнішніми процесами. Збільшення масиву інформації щодо рівня чинників впливу на кінцеві результати фінансово-господарської діяльності, зумовлює підвищення значущості процесу аналітичного забезпечення розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств.

Важливість питань чіткої та оперативної оцінки фінансового потенціалу та ефективності використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств, оцінки характеру впливу окремих чинників та прогнозування можливих сценаріїв зміни параметрів зовнішнього середовища, зумовлює необхідність наукових досліджень окремих аспектів аналітичного забезпечення розміщення фінансових ресурсів підприємств галузі сільського господарства. Актуальність питань обумовила вибір теми дисертаційного дослідження, постановку мети і визначення основних задач.

Відповідно до вищенаведеного, дисертаційне дослідження, виконане

визначення основних задач.

Відповідно до вищенаведеного, дисертаційне дослідження, виконане Ястрєбовим Ю.Ю. є безумовно актуальним, а його результати мають як теоретичне, так і практичне значення для вітчизняних підприємств аграрного сектору.

Ступінь обґрунтованості та достовірність наукових положень, висновків і рекомендації, сформульованих в дисертації. Ознайомлення із дисертаційним дослідженням Ястрєбова Ю.Ю. дає підстави стверджувати про достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій, які в ньому наведені, оскільки вони ґрунтуються на принципах системного підходу до аналізу проблем аналітичного забезпечення розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств, теоретико-методологічних положень і прикладних розробках вітчизняних і зарубіжних учених щодо використання фінансових ресурсів підприємствами галузі. Мета та завдання дисертаційного дослідження сформульовані коректно.

В теоретичній частині дослідження містяться результати проведення огляду концепцій сучасних вчених-економістів і зроблені на їх основі узагальнення теоретичні підходи та з'ясовано сутність аналітичного забезпечення процесів розміщення фінансових ресурсів, з урахуванням особливостей господарської діяльності аграрних підприємств, зокрема було обґрунтовано необхідність формування фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств за двома основними напрямками поточної діяльності і розвитку у перспективі.

Для досягнення високого ступеня обґрунтованості та достовірності наукових результатів дисертантом використані різні методи дослідження, зокрема абстрактно-логічний, аналізу та синтезу, рядів динаміки, кореляційно-регресійний, дисперсійний, багатокритеріальної оптимізації.

Робота дисертанта насичена цифровим матеріалом, який оброблено з використанням широкого економіко-математичного інструментарію;

економічні явища характеризуються за допомогою графічного та індексного методів, численних таблиць та додатків.

Це дозволило розробити аргументований та системний підхід до удосконалення аналітичного забезпечення розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств і підтвердило його обґрунтованість.

Наукова новизна та достовірність результатів дослідження. Основним результатом дисертаційного дослідження є поглиблення теоретичних і методичних засад аналітичного забезпечення фінансової діяльності підприємств галузі сільського господарства та розробка практичних рекомендацій відносно аналізу чинників ефективності розміщення фінансових ресурсів, формування фінансово-господарської стратегії, оцінки ефективності відповідних заходів.

Зміст дисертаційного дослідження свідчить про розв'язання, в цілому, поставлених автором завдань. Серед найбільш суттєвих результатів виконаного дослідження слід відзначити:

- запропонований автором підхід щодо визначення ризиків розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств, який ґрунтується на оцінці фінансової автономії, тривалості операційного циклу, забезпеченості основних засобів оборотними, швидкої ліквідності, обсягу чистого прибутку та їх синергетичного ефекту за результатами багатомірних методів вимірювання взаємозв'язків (метод k-середніх), що надає можливість своєчасного виявлення потенційних загроз фінансової діяльності господарюючого суб'єкта внаслідок зміни основних характеристик внутрішнього та зовнішнього середовища (144-147);

- удосконалення сутності економічної категорії «розміщення фінансових ресурсів», що на відміну від існуючих трактується як процес пошуку, формування складу та використання не лише внутрішніх, а й зовнішніх чинників походження з метою виявлення характеру та кількісної оцінки впливу на фінансово-господарську діяльність окремих господарюючих суб'єктів (с. 28-30);

- удосконалення методики побудови багатомірних моделей, що на відміну від існуючих, доповнюється використанням прийомів кластерного аналізу як підґрунтя для розробки управлінських рішень на основі оцінки окремих груп показників рівнів господарської діяльності, фінансового стану, кон'юнктури внутрішнього та зовнішнього ринків, що дає можливість формувати варіанти фінансової стратегії підприємства на основі вірогідних сценаріїв розвитку економічної системи на макро- і мікрорівні (с. 118-120);

- підхід до удосконалення організації системи аналітичного забезпечення розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств, що на відміну від існуючих підходів, передбачає використання не лише даних їх внутрішньої звітності та статистичних даних, а й формування інформаційного масиву кількісних, рангових та альтернативних показників, що дозволить своєчасно виявляти явища та процеси зовнішнього середовища та попереджувати їх негативний вплив або використання фінансового потенціалу в нових умовах функціонування (с. 148-150);

- положення щодо формування масиву інформації та його використання в процесі формування стратегії розміщення фінансових ресурсів аграрних підприємств з метою оцінки внутрішніх процесів, тенденцій розвитку галузі сільського господарства та національної економіки загалом, що дозволить отримувати особам, які приймають рішення про використання фінансових ресурсів підприємств, максимально повну характеристику середовища функціонування та виявити не лише внутрішні резерви використання фінансових ресурсів, а й прогнозувати вплив факторів на мезо- та макро- рівні із використанням алгоритмів екстраполяції (с. 118-120);

- оцінка параметрів фінансового потенціалу в напрямі формування системи характеристик ефективного розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств, а саме: використання капіталу; інвестиційної привабливості; швидкості обертання окремих складових активів (джерел формування) (с. 36-37);

- обґрунтування кількісної залежності чистої рентабельності капіталу аграрного підприємства як наслідкової ознаки опосередкованого впливу наступних чинників: методи кореляційно-регресійного аналізу для виявлення взаємозв'язку між окремими показниками фінансового стану підприємства та побудови моделі залежності рівня чистої рентабельності капіталу від низки показників: припадає на одиницю майна підприємства власного капіталу; частка вартості основних засобів і оборотних виробничих фондів; період повернення оборотних активів. Це дозволяє охарактеризувати наявність кореляційного зв'язку, визначити його тісноту зв'язку на кількісні характеристики (с. 105-106);

- принципи багатомірного виміру взаємозв'язків між показниками фінансової діяльності в напрямі використання методів кластеризації (побудова «дерева цілей», метод k-середніх), що дозволить виявляти оптимальні співвідношення окремих складових фінансового потенціалу аграрних підприємств, які забезпечують їх розширений розвиток (129-131).

Отже, можна стверджувати, що в дисертаційне дослідження влючас в себе положення, висновки і рекомендації, які містять елементи наукової новизни.

Достовірність результатів дослідження характеризується високим рівнем доказовості основних положень, висновків та рекомендацій, які отримані на основі опрацювання великої кількості літературних джерел, статистичних даних виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств Полтавської області, використання широкого кола сучасних методів дослідження економічних явищ та процесів.

Теоретичне і практичне значення роботи і використання результатів дослідження. Теоретичне значення дисертаційної роботи полягає у поглибленні теоретичних та методичних засад розміщення фінансових ресурсів підприємств галузі сільського господарства, зокрема його аналітичного забезпечення. Використання одержаних результатів дисертаційного дослідження, як теоретичних, так і практичних,

підтверджується довідками про впровадження результатів дослідження в господарську практику. Зокрема, пропозиції автора щодо методичних рекомендацій відносно визначення оптимального рівня видатків на формування масиву інформації, необхідного для розробки фінансової стратегії; використання системи показників, які дозволять чітко визначити ефективність фінансової діяльності, з урахуванням рівня впливу чинників, як в сфері виробництва, так і сфері збуту сільськогосподарської продукції у практичній діяльності Лубенської філії Приватного акціонерного товариства «Райз-Максимко» (довідка № 3-14 від 20.03.2018 р.). Розроблені рекомендації щодо розробки фінансової стратегії з урахуванням параметрів виробничо-господарської діяльності підприємства, кон'юнктури ринків кінцевої продукції та рівня розвитку національної економіки; використання системи показників, які дозволять чітко визначити ефективність впровадження фінансової стратегії та її окремих складових запропоновано до впровадження у практичну діяльність фінансово-економічного відділу товариства з обмеженою відповідальністю «Полтава-Сад» (довідка № 67 від 14.01.2017 р.). Випробувано та прийнято до застосування у практичній діяльності товариства з обмеженою відповідальністю «СПП-Партнер» методику середньострокового прогнозування показників складу, структури та динаміки фінансових ресурсів залежно від параметрів регіонального ринку та показників макроекономічного розвитку (довідка № 148 від 12.02.2018 р.).

Прийнято до використання у навчальному процесі Полтавської державної аграрної академії основні теоретичні та методологічні засади аналітичного забезпечення ефективного розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств. Зокрема, авторський підхід щодо оцінки впливу чинників на ефективність фінансової стратегії підприємства та урахування можливих ризиків з використанням багатомірних методів статистичного аналізу знайшли своє відображення при викладанні дисципліни «Страхова діяльність» (довідка № 177 від 05.03.2018 р.).

Загалом, результати, отримані здобувачем в результаті проведення

дослідження, свідчать про виконання поставлених завдань і досягнення намічної мети.

Оцінка повного викладення результатів дослідження в опублікованих роботах. Основні теоретичні положення та практичні розробки дисертаційної роботи з достатньою повнотою викладені у публікаціях.

Посилаючись на список праць у авторефераті, можна відзначити наступні:

- уточнено зміст і поглиблено теоретичні основи аналітичного забезпечення розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств [8];

- удосконалено методику оцінки рівня ефективності розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств [6; 7];

- охарактеризовано методичні підходи щодо формування системи інформаційного забезпечення розміщення фінансових ресурсів [9];

- узагальнено методичні аспекти оцінки впливу чинників зовнішнього середовища на ефективність фінансової діяльності підприємств та прогнозування ключових показників мікро- та макро- середовища [1; 2; 4; 5];

- визначено основні положення планування фінансової діяльності та розробки стратегії розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств в умовах інтернаціоналізації економіки [3].

Основні результати дисертаційної роботи опубліковані у 9 наукових праць обсягом 3,30 авт. арк., з них 4 у наукових фахових виданнях (1,80 авт. арк.), у тому числі 4 – одноосібні, 1 публікація у закордонному виданні, 4 матеріалів конференцій, загальним обсягом 1,2 авт. арк.

Дискусійні положення та критичні зауваження щодо роботи. Предмет проведеного дисертаційного дослідження містить сукупність різних аспектів та являє собою суперечливе явище, тому не виключений дискусійний характер його окремих положень. Разом з тим, слід зазначити недостатню чіткість формулювання чи висвітлення окремі положення, які

винесені на захист.

1. У параграфі 1.1 доцільно було б більш конкретно обґрунтувати відмінність авторського визначення категорії «розміщення фінансових ресурсів» від вже існуючих.

2. У параграфі 1.3 значну увагу приділено питанням діагностики фінансового стану підприємства, що безпосередньо не стосується змісту та назви відповідного розділу дисертації.

3. В другому розділі, зокрема параграфі 2.1 окремі таблиці (2.1, 2.2, 2.3 та 2.4) фактично не стосуються і не розкривають рівень ефективності розміщення фінансових ресурсів досліджуваних підприємств Полтавської області.

4. В параграфі 3.1 при описанні регресійної моделі немає короткої анотації методу, висновків. Наведено рівняння регресії і матриця парних коефіцієнтів кореляції, на підставі якої робиться висновок про вплив досліджуваних факторів на рівень кооперації. Модель не пройшла перевірку на адекватність (парні коефіцієнти детермінації, середня помилка апроксимації).

5. В табл. Додатку В прогнозовані значення показників імпорту та експорту м'яса з 2017-2026 рр. не доцільним є перерахування їх рівня за середнім курсом долара США.

Загальний висновок і оцінка роботи щодо її відповідності нормативним вимогам. Дисертаційна робота Ястребова Юрія Юрійовича «Аналітичне забезпечення ефективного розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств» є завершеним науковим дослідженням, яке виконане особисто автором, що дозволяє розв'язати важливе наукове завдання, яке полягає у розробці теоретико-методичних засад та прикладних рекомендацій щодо удосконалення аналітичного забезпечення розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств.

Дисертація викладена у науковому стилі, характеризується достовірністю, високою аргументацією та науковою вагомістю положень,

висновків та рекомендацій. Задекларована мета дослідження повністю виконана, а поставлені завдання є вирішеними. Отримані результати характеризуються науковою новизною та є практично значимими.

Якісні характеристики роботи вказують на її відповідність паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), а також нормативним вимогам до кандидатських дисертацій економічного профілю. Зміст автореферату ідентичний змісту дисертації.

Дисертаційна робота повною мірою відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. зі змінами, внесеними згідно Постанови Кабінету Міністрів України № 656 від 16.08.2015 р., а її автор – Ястребов Юрій Юрійович – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

**Офіційний опонент –
кандидат економічних наук,
проректор з науково-педагогічної
та виховної роботи, доцент кафедри
бухгалтерського обліку і аудиту
Харківського національного аграрного
університету ім. В.В. Докучасва**

С.І. Василішин

Підпис _____
Зав. кафедрою _____